

HAI CUỐN SÁCH VỀ ĐÁNH GIÁ NGUY CƠ SỨC KHỎE

Đánh giá nguy cơ vi sinh vật trong thực phẩm

Chủ biên: Nguyễn Công Khẩn, Nguyễn Việt Hùng; NXB Y học, Hà Nội -2011, in 650 cuốn, khổ 16 x 24, số trang 134, 52 tài liệu tham khảo tiếng Anh.

Đánh giá nguy cơ sức khỏe môi trường nghề nghiệp

Chủ biên: Trần Thị Tuyết Hạnh, Nguyễn Việt Hùng; NXB Lao động xã hội, Hà Nội -2012, in 500 cuốn, khổ 17 x 25, số trang 130.

Theo báo cáo của Bộ Y tế, trung bình hàng năm có trên 300.000 trường hợp tử vong trong đó hơn 80% trường hợp tử vong do những nguyên nhân có thể phòng tránh được. Sức khỏe con người chịu tác động của vô số yếu tố nguy cơ từ môi trường sống và làm việc hàng ngày. Do đó việc đánh giá, quản lý và truyền thông nguy cơ là rất cần thiết nhằm phát hiện và nghiên cứu khả năng tác động của yếu tố nguy cơ, từ đó giảm thiểu tác hại của các yếu tố nguy cơ đến sức khỏe con người và môi trường.

Tại Việt Nam, phương pháp đánh giá nguy cơ một cách bài bản chưa được áp dụng rộng rãi. Hoạt động kiểm soát nguy cơ mới chỉ dừng ở hình thức kiểm tra, giám sát và xử phạt theo quy định của pháp luật mà chưa chủ động phát hiện và kiểm soát nguy cơ một cách hệ thống. Trong những năm gần đây đã có nhiều công trình nghiên cứu áp dụng các phương pháp đánh giá nguy cơ theo tiêu chuẩn quốc tế, trong đó có hai tài liệu “Đánh giá nguy cơ vi sinh vật trong thực phẩm” và “Đánh giá nguy cơ sức khỏe môi trường nghề nghiệp” với hàm lượng nội dung có tính khoa học cao, là tài liệu hay cho lĩnh vực đánh giá nguy cơ sức khỏe môi trường – nghề nghiệp.

Cuốn sách thứ nhất “***Đánh giá yếu tố nguy cơ Vi sinh vật trong thực phẩm***” do GS.TS Nguyễn Công Khẩn và TS. Nguyễn Việt Hùng và các nhà khoa học đa ngành phối hợp xây dựng. Cuốn sách được chia thành 6 chương, tài liệu đã hướng dẫn chi tiết phương pháp đánh giá yếu tố vi sinh trong thực phẩm.

Chương 1 “Giới thiệu về đánh giá nguy cơ vi sinh trong thực phẩm” cho người đọc cái nhìn tổng quan về đánh giá nguy cơ nói chung và nguy cơ vi sinh trong thực phẩm nói riêng.

Chương này cung cấp khái niệm về những cấu phần thiết yếu của khung đánh giá nguy cơ, các phương pháp đánh giá nguy cơ vi sinh, hóa học trong thực phẩm. Chương này cũng đề cập đến những hạn chế trong việc ứng dụng đánh giá nguy cơ trong các nghiên cứu và đào tạo tại Việt Nam, cho thấy đây là lĩnh vực tiềm năng cho các nghiên cứu trong tương lai.

Chương 2 “Xác định mối nguy vi sinh vật trong thực phẩm” tổng hợp các loại vi sinh vật có thể trở thành mối nguy cho sức khỏe con người và các biện pháp kiểm soát các vi sinh vật đó. Chương này hướng dẫn chi tiết các bước cần thực hiện để phát hiện các vi sinh vật gây bệnh có trong thực phẩm.

Chương 3 “Mô tả mối nguy vi sinh vật trong thực phẩm” giới thiệu các bước cần thực hiện, các thông tin cần thu thập để mô tả mối nguy vi sinh vật được xác định. Chương này cũng giới thiệu một số mô hình như mô hình liều – nhiễm trùng, mô hình hàm số mũ và mô hình Beta-Poison để mô tả mối quan hệ liều – đáp ứng, liều – hậu quả của mối nguy vi sinh vật và tác động sức khỏe.

Chương 4 “Đánh giá phơi nhiễm” xem xét các yếu tố liên quan đến phơi nhiễm (đường phơi nhiễm, nguồn, số lượng, tần suất phơi nhiễm, v.v) giữa mối nguy vi sinh vật và con người để đo lường mức độ phơi nhiễm thực tế đối với mối nguy vi sinh vật trong thực phẩm. Chương này cũng giới thiệu các phương pháp phân tích vi sinh vật trong thực phẩm như các kỹ thuật phân lập vi sinh vật, phương pháp soi kính hiển vi, sinh học phân tử và phương pháp ngoại suy số liệu nghiên cứu trên động vật.

Chương 5 “Mô tả nguy cơ” hướng dẫn thực hiện bước cuối cùng trong khung đánh giá nguy

cơ vi sinh vật trước khi các mối nguy này được kiểm soát và quản lý. Chương này giới thiệu các nguyên lý chung và các phương pháp thông dụng nhất trong mô tả các loại nguy cơ vi sinh vật. Qua bước này, ta sẽ có được thông tin đầy đủ về quy mô, tầm quan trọng, đối tượng của nguy cơ quan tâm.

Chương 6 “Nhận thức nguy cơ và truyền thông nguy cơ” phân tích tầm quan trọng của việc nhận thức đúng đắn và truyền thông đầy đủ nguy cơ trong bối cảnh quản lý nguy cơ nói chung. Chương này trình bày nguyên lý và các cấu phần cần thiết cho một chiến lược truyền thông nguy cơ (bên liên quan, đối tượng truyền thông, kênh truyền thông, nội dung thông tin, v.v) và phân tích những ưu, nhược điểm, những vấn đề cần lưu ý trong truyền thông nguy cơ sức khỏe.

Cuốn sách thứ hai, **“Đánh giá nguy cơ sức khỏe môi trường nghề nghiệp”**, giáo trình đào tạo cử nhân y tế công cộng định hướng sức khỏe môi trường – nghề nghiệp là một tài liệu mang tính học thuật cao. Giáo trình có 5 bài lý thuyết và 2 bài thực hành, Ths. Trần Thị Tuyết Hạnh, TS. Nguyễn Việt Hùng và các tác giả đã tổng hợp, trình bày phương pháp đánh giá nguy cơ sức khỏe môi trường – nghề nghiệp một cách hợp lý, rõ ràng và súc tích nhất.

Bài 1 “Giới thiệu về đánh giá và quản lý nguy cơ sức khỏe môi trường – nghề nghiệp” giới thiệu các khái niệm cơ bản về đánh giá và quản lý nguy cơ, thực trạng triển khai, áp dụng đánh giá/ quản lý nguy cơ trên thế giới và tại Việt Nam trong nghiên cứu và đào tạo. Bài này cũng giới thiệu khung đánh giá nguy cơ sức khỏe môi trường – nghề nghiệp của Australia, là mô hình được áp dụng trong khuôn khổ tài liệu này.

Bài 2 “Xác định vấn đề và đánh giá nguy cơ sức khỏe môi trường – nghề nghiệp” hướng dẫn các bước cần thực hiện, các vấn đề cần lưu ý khi xác định vấn đề cần đánh giá nguy cơ và cách thức để xác định yếu tố nguy cơ sức khỏe môi trường – nghề nghiệp, các mối quan hệ liều đáp ứng. Tại mỗi bước, các khái niệm, nguồn số liệu và phương pháp phân tích thông tin được trình bày chi tiết, mạch lạc và dễ hiểu.

Bài 3 “Đánh giá phơi nhiễm” trình bày các phương pháp đánh giá phơi nhiễm với các ví dụ minh họa sinh động tập trung vào các yếu tố nguy cơ vi sinh vật và yếu tố hóa học. Qua bước này ta sẽ biết được đường phơi nhiễm, tần suất, quy mô, mức độ phơi nhiễm của con người/quần thể với một yếu tố nguy cơ sức khỏe môi trường – nghề nghiệp nhất định.

Bài 4 “Mô tả nguy cơ”, tương tự Chương 5 của tài liệu 1, bài này cung cấp các nguyên lý và phương pháp mô tả nguy cơ dựa trên kết quả phân tích từ bước xác định yếu tố nguy cơ và đánh giá phơi nhiễm. Bài này cũng đề cập đến các yếu tố không chắc chắn có thể ảnh hưởng đến kết quả đánh giá nguy cơ.

Bài 5 “Truyền thông nguy cơ và nhận thức nguy cơ sức khỏe môi trường – nghề nghiệp”, so với Chương 6 của tài liệu 1, nội dung truyền thông nguy cơ trong tài liệu này được trình bày chi tiết hơn như bổ sung các yếu tố ảnh hưởng đến quá trình nhận thức nguy cơ, phân tích các cách tiếp cận và các kênh truyền thông nguy cơ sức khỏe môi trường – nghề nghiệp.

Ngoài các nội dung chính, trong tài liệu này còn có 2 ví dụ thực hành đánh giá nguy cơ phơi nhiễm với Dioxin và đánh giá nguy cơ phơi nhiễm với bụi phổi Silic ở công nhân sản xuất xi măng. Đây là các bài áp dụng mang tính thực tế cao, giúp người đọc thực hành các bước trong quá trình Đánh giá nguy cơ sức khỏe môi trường – nghề nghiệp.

Tạp chí YHDP hân hạnh giới thiệu hai tài liệu này đến quý độc giả với tất cả sự trân trọng dành cho các tác giả cũng như người đọc. Các bạn đọc có thể tìm đọc, mượn hoặc mua hai tài liệu này tại thư viện trường Đại học Y tế công cộng và trung tâm Nghiên cứu Y tế công cộng và sinh thái. Để tra cứu mọi thông tin chi tiết về hai tài liệu này, quý độc giả có thể liên hệ với TS. Nguyễn Việt Hùng (nvh@hsph.edu.vn) và ThS Trần Thị Tuyết Hạnh (tth2@hsph.edu.vn).

Trần Thị Thu Thủy
Bộ môn Sức khỏe và An toàn nghề nghiệp
Trường Đại học Y tế công cộng
138 Giảng Võ, Ba Đình, Hà Nội